

Előfizetési ár:

Egész évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 frt. 50 kr.
Községeknél és néptanítóknak egész évre 4 frt.

Bérmentlen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

A nyilt-terben minden garmond sor díja 20 kr.

ZEMPLÉN.

Hetilap, főtekintettel e megye szellemi és anyagi érdekeire.

Hirdetési díj:

Minden egyes szó után
100 szóig 2 kr.
Azonfelül 50 „ 1 1/2 „
„ 50 „ 1 „

Kiemelt, diszbuték s körzettel ellátott hirdeményekért termétek szerint, minden centimeter után 3 kr. számtatnak.

Hirdetések a „Zemplén” nyomdájában vétetnek föl, s vidékről is oda intézendők.

Követésre méltó példa.

A „Miskolcz” című lapban olvassuk, hogy az ottani kereskedő-ifjuság jelenleg önképző-egylet létesítésén fáradozik, melynek célja az iskolában s azon kívül nyert oktatás továbbfejlesztése s nevezetesen a magyar nyelvben való önkiképzés, valamint az általános művelődés tényezőinek felhasználásán alapuló haladás.

A miskolci kereskedő-ifjuság e lépése csak méltánylatot érdemel s minden esetre követésre méltó példáját nyújtja a törekvésnek.

Hogy van-e ily egylet a kereskedő-ifjúságnak szüksége, vagy nem? ez oly kérdés, melyre igen könnyű a felelet. Az a ki jelenleg a kereskedői pályára szánja magát, polgári iskolák hiányában, négy, néha öt, de több gymnasialis osztályt csak igen ritkán végzett, sőt legtöbbször úgy áll a dolog, hogy ennyit sem.

A vasárnapi, ugynevezett ismétlő-iskolák, a hol léteznek is, a mint nálunk sokáig nem léteztek, jelenlegi berendezésök mellett nem igen alkalmasak arra, hogy a törekvő, vagy talán nem törekvő, ifjut az általános műveltség feltételeit képező ismeretek birtokába juttassa. Így mulik el 3—4 év. Az egy pár iskolát végzett fiatal fiu egész héten át annyira el van foglalva, hogy privát tanulmányokra nem is gondolhat. A vasárnapi iskola pedig épen csak annyiban járul ismereteinek nem kibővítéséhez, hanem csak a már másutt elsajátítottak conserválásához, a mennyiben az azokban nyert oktatás nem engedi, hogy az A-b-czét s a tudomány más ehhez hasonló alapelemeit a fiuk elefejtseik.

Három-négy évi ilyen haladás után az ifju felszabadul s segédde lesz, a mikor aztán már teljesen az ő saját belátásától függ, magát szellemi vagy más tekintetben kiképezni.

Való igaz, hogy vannak sokan, a kik örömmel áldozzák szabad idejök egy részét ily nemes célra, de a tapasztalás azt bizonyítja, hogy ezen, a lelkierőnek kétségkívül már egy nagyobb fokáról tanuskodó ismeret-szomjnak csak kevesen vannak birtokában, kiket tehát bátran a kivételek közé sorozhatunk.

Utóvégre nem is vehetjük ezt rossz néven, mert ha valaki egy egész héten át reggeltől estig az üzleti teendőkkél szünet nélkül el van foglalva, akkor épen nem csodálkozhatunk rajta, ha aztán a szabad vasárnapon mulatság után vágyódik, a helyett, hogy talán magános szobájában könyv fölé hajolva, ismét ott nyomorgjon.

Ha azonban a már fölszabadult kereskedő-ifjak önképző-egyletet alakítanak, koronkint összejönnek, szak- és más lapokat olvasnak, egy-egy dolgozatot készítenek s eszmecseréket folytatnak, úgy könnyű szerrel s társaságban kipótolhatják azt, a mit önmagukban, egyenkint már csak bizonyos lelkierővel tehetnének meg.

Nagy haszna van az ily önképző-egyletnek kivált alkotmányos országban, mert alkalmat nyújt az ifjúságnak arra, hogy a nyilvános életben jelenleg nélkülözhetlen szabad, nyilt fellépést, szóval a parlamentáris praxist sajátjává tegye.

Nálunk még nemzetiségi szempontból is kiváló fontosságot nyerne az ily egylet, a mennyiben üzleti világunk magyarosodásának egy hatatos eszközét képezné.

A legmelegebben ajánlhatjuk tehát városunk törekvő kereskedő-ifjúságának, hogy a miskolcziak példáját kövesse.

„E. L.”

XIII-ik századi „népies-iskola.”

— Irodalom-történeti vázlat. —

„A költészet hanyatlásában semmi veszély nincsen” azt mondja Schmidt, a kitünő német essay-ista. Meglehet igaza is van, egy a műveltség magas fokán álló s egyszersmind oly népre vonatkozva, melynél a nemzeti öntudat teljesen ki van fejlődve; mert itt lehető lesz a pihenés ideje alatt tanulmányozás által a későbbi fejlődésnek szilárd alapot vetni, a küzdelemre ismereteket szerezni s erőt meríteni, hogy annál nagyobb fényben, teljesebb pompában emelkedjék fel. De a viszonyok által művelődésében akadályozott, a százados viharok elleni küzdelemben elernyedt nemzetre nézve, melynek nemzetisége emellett idegen elemek nyomása alatt áll, — semmi sem lehet súlyosabb veszteség, mint épen költészetének hanyatlása. Hiszen az ily nemzetben egyedül a költészet tartja az életet, ez lelkesíti új küzdelemre, ez kelti fel s tartja ébren e nemzetiségi érzetet, s egyszersmind ez képezi a művelődés alapját, s egyetlen eszközt. A tudományok a muzsa karján jelennek meg; a szebb, magasabb eszmék s érzelmek, a költészet hirdeti.

A magyar nemzetre nézve épen ily fontos és magas hivatása volt egészen a legujabb ideig a nemzeti költészetnek, s épen azért volt veszélyes annak hanyatlása a XVIII-ik században.

Nemzetünk, mely az erdélyi fejedelemség fennállásának egész ideje alatt értelmi és erkölcsi erejének, sőt fegyverének egész hatalmával küzdött alkotmányos és nemzetiségeért, II. Rákóczi Ferenc bukása után, kimerülten roskadt össze; reménye megtört, erkölcsi ereje, bátorsága aláhanyatlott, lassanként megbarátkozott a gondolattal: Isten akarja így, nem küzdünk ellene. És nem is küzdött. Hagyta menni, folyni a dolgot, s félálomba merülve szemlélte a világ folyását, a hon állapotát. Nyugodtan ült az arczokon, a kedélyeken, a kimerültség nyugalma.

Bécs felől pedig mind sötétebb, sötétebb felhők közeledtek a hon határai felé. A kormány eljöttnek látta az időt, hogy a „makacs” nemzettel, mely mindig és mindig erőteljesen elbeszögezte magát a beolvasztási politikának — valahára megtört, eszközevé aljasítsa. S merényöket még csak leplezni sem tarták szükségesnek: hiszen a magyar már nem él, csak haldokol. Egy Taffner nevű jezsuita fenhargon meri hirdetni: Hála Istennek, valahára ti magyarok is elveszték a mit érdemeltek; ti a felséges osztrák háznak több ízben sok gondot és bajt szereztek, de megfogyva, meggyengülve, ezután nem fogtok gáncoskodhatni.” Mária Theresia nyiltan elismeri 1714. jul. 17-én, hogy német tanácsosai a magyar nemzetnek nem barátjai. Mások is egyre hajtották: a magyar nemzetnek majd nemsokára leteszik forgóikat, kucsmáik, kalapjaik ékességét, s megfékezik a szilaj nemzetet. — Azokat a forgókat pedig nem kellett letépni; lehányta azt a nemzet úgy is, a szilaj népet nem volt szükség fékezni; önként is járomba adta nyakát.

Mária Theresiának jó politikája volt. Ő nem erőszakoskodott. — A nemzet még csak félálomban van, az erős rázkodásra felébredhetne. Mélyebben el kell altatni, hogy ne lásson, ne haljon semmit.

Mári Theresia nem nyult kényszerhez, hisz ő szerette a magyart, lám, magyarnőnek valja magát, fiait a magyar nyelvre is taníttatja; de azért a nádot, ki jóakaratulag azon hirt terjeszti, hogy Jó-

zsef főherczeg Budán fog neveltetni — ezért jól lehordja; de azért idegenekkel tölti be a hivatalokat, miről szomorú tanuságot tesz az 1741. 42. törvényczikk, mely szerint: hadibiztosokká, pénztárnokokká magyarok „is” fognak kineveztetni; felosztatja az 1764-iki közgyűlést s többé össze sem hívja. Felállítja a Theresianumot is, a nemes ifjak művelésére; csakhogy, a magyar nemes ifjak, kik ott idegen tanítók által, idegen szellemben neveltettek, jobbára teljesen kivetkeztek nemzetiségökből; többen még anyai nyelvöket is elfeledve kerültek ki az intézetből.*

Udvarában édesgeti a hiu, csillogni szerető főurakat, kitüntetésekkel halmozza el; fényes táncz-vigalmak, udvari ebédek, saját nyájas, behizogó modora által Bécshez bilincseli őket. — S ezek a külcsillogás által kápráztatva, vakon rohantak az örvény felé. Levettek a nemzeti erkölcsöket, szokásokat, viseletet. Sima arczal, hajporos fölvel idegen öltönyökben szaladgáltak a paloták sikos padlatán, mindenképen igyekezték elsajátítani az udvar ferde műveltségét, ledér fesztelenségét, nehogy imádott német hölgyeiktől guny-mosolyal fogadtassanak; mert nem volt a ki fülökbe dörröge:

„Minden ország támasza, talpköve
A tiszta erkölcs, mely ha meg veszt
Róma ledől s rabigába görnyed.”

És ha a szellem elnémetesedett, minek volna a szegény, a műveletlen magyar nyelv? ... Elkell felejteni! ... És úgy tőnek... Német és francia csacsogás tölté be a termeket; a társalkodás, levelezés, sőt a családi élet nyelve is, a francia vagy német lön. S a magyar hölgyek, ha az udvar zajával, betettek francia vagy német könyvekkel üzték unalmokat; mert hiszen „Magyar irodalom nincs” ... És e hit olyan szépen eltudta őket altatni, ha néha néha felébredt a vádló öntudat, s gondolatuk vissza szált a hon téreire!

A főurakat csakhamar követték hű utázoik a köznemesek, a polgárok pedig még amazokat is megelőzték.

Valóban sohasem volt a magyar nyelv és nemzetiség oly veszélyben, mint Mária Theresia alatt.

Most lett volna alkalma a költészetnek betölteni szent hivatását; felrázni a nemzetet, ébreszteni az öntudatot, védeni a nyelvet, nemzetiséget. De a muzsa is szunyadott, s pangott általában az egész „Magyar irodalom”; mert bár mint Toldy Ferenc mondja: „az egyetemes tudományosság szokatlan felvirágzásnak indult, egy új aránylag gazdag irodalom keletkezett; de az irodalom idegen nyelven szólalt meg”, s így nem lehetett a nyelvnek apostola, a nemzetiségnek védője.

A magyar költészet mind eddig nem ébredt magas hivatásának tudatára, nem birt önmagában, saját erejéből felemelkedni, hanem mindig külső tényezők ráhatásától függött. Nem a költészet volt a nemzetiség őltalmazója, a nemzeti regenerátora, hanem megfordítva; a nemzeti élet adott irányt a költészetnek az volt a mozgató erő, melytől függött emennek emelkedése vagy hanyatlása.

(Folyt. köv.)

HETRŐL-HÉTRE.

(Hír és vegyes rovat.)

Csalódtunk midőn azon hiedelmünknek adtunk kifejezést: hogy Erdélyi Marietta kisasszony a török sebesültek javára rendezett hangversenyben díj nélkül működött közre; mert amint értesültünk bájos trilláinak száz forintban szabta meg árát, s azt szépen zsebretevé, másnap el is utazott. Már hiába! a budapesti szegény színművészek, sokkal generozusabbak, ők Miskolczon hason célra történt közreműködésökért egy krajczárt sem fogadtak el, s eléggé jutalmazottaknak tarták magukat az által:

* Horváth M. Magy. org. tört. VII. köt. 277. lap.

hogy a humanus ügynek hasznos szolgálatot tehetnek. Pedig ők csak a szerény népszínház tagjai, kikre bizony jobban ráférhet a garas, mint a bécsi gazdag operaház hercegleleg díjazott művésznőire. Ez eset jövőre intésül szolgálhat: hogy a jótékony czélok rovására ne experimentáljunk, mert a közönség szívesen beadja filléreit a szenvedők enyhítésére, s a célért lelkesülve, nem is követel azokért cserébe holmi egetverő rettenetességeket, de ha látni fogja: hogy az áldozatkészség tejfelét enyire lekalanazzák, s a csalétkül kitűzött jó ügynek csupán savója marad, kissé ovatosabb lesz a jótékonyág gyakorlásában. — Egyébiránt korántsem czélunk emiatt a rendezőségnek szemrehányásokat tenni, hiszen az a legjobb szándékból indult ki, s csak a jövedelmet vélte fokozhatni azáltal, ha a „bécsi operaház tagja“ sokat mondó czége alatt egy magyar nőt léptet fel, hogy valódi műlvezetben is részesítse a közönséget. A műlvezet szerencsétlenségre elmaradt, amenyiben a nekifeszült igényeket a t. ének-művésznő még távolról sem volt képes kielégíteni.

Szalay Imre orsz. képviselő, az országgyűléshez törvényjavaslatot nyújtott be a mesterséges borok gyártása, illetve a borhamisítás ellen, Hason-értelmű javaslatot tett az osztrák parlament előtt is egy képviselő, azonban napirendre tértek fölötte. Magyarország kiválólag bortermesztő állam is lévén, e törvényjavaslat nagyon szükségszerű; mert nálunk, kivált Dunántúl a mesterséges borok gyártása a szőlőtermelőt igazán fenyegető mérvben üzetik. Legtöbb hamisítás a hegyaljai (tokaji) borok rovására történik s oly ügyesen: hogy a kevésbé szakértő, a valódi és hamis között a különbséget alig vagy nem is képes felismerni. Az ilyen mesterséges aszabor gyanus voltát leginkább elárulja olcsósága, miután oly édes és substanciozusnak látszó borok a Hegyalján csak igen drágán s nagy utánjárás mellett kaphatók. A mesterséges borok ellenőrzése anyival inkább szükséges, mert készítettésüknél gyakran az egészségre nézve is felette káros anyagok használtak fel. — A hegyaljai borok jó hírnevének megőrzése iránt már régebb idő óta vannak statutumaink, azonban ezek az ipar fejlődésével, s különösen a szabad iparral szemben, jelentőségüket elvesztették. Ekép tehát egészen helyén van: hogy hazai jó nevű boraink az országos törvény védelme alá helyeztesenek.

Országgyűlési képviselők, a Konstantinápolyban járt, s hazatérésük alkalmával beállott tengeri vihar által, ismét visszavert ifjaknak szerencsés megmenekülésök fölötti örömeiket táviratilag küldték meg. E képviselők sorában találjuk kerületünk képviselője **Meczner Gyula** nevét is. Ezt anyival inkább helyén látjuk itt megemlíteni, mert a mai drabantos viszonyok között, ez ügyben is jónak látta a t. képviselő ur kerületét híven képviselni, mit fájdalom nem mindnyájáról mondhatunk el.

(Beküldetett.) Jó húst kapni városunkban igen esetleges dolog, s ennek oka az: hogy mindenféle silány marha levágatását megengedi a hatóság. Más városokban csak oly marhák kiméretése van megengedve, melyek legalább 30 font fagygyu tartalommal bírnak. A képviselői gyűlésen ily indítványval fellépni, úgy véljük, hogy népszerű dolog lenne, s az ezt követő határozatot a közönség igen szívesen fogadná.

A vadászati időszak január hóval véget ért. Az utolsó napokat ugyancsak siettek is felhasználni a sport e nemének kedvelői, még pedig sok szerencsével. A zemplénmegyei agarász-egylet tagjai nr. h. 30-án a pataki gyepen tarták záragarászatukat s 15 nyulat fogattak. — Karádon a gazdatisztek tartottak hajtóvadászatot s az eredmény 17 róka és egy farkas volt. — T. Dobon pedig gr. Andrássy uradalmában volt egy nagyobb szerű hajtóvadászot, melyben alig néhány óra alatt 575 db. nyul esett martalécul.

Azon gyűjtő iven, — melyet a török-délszláv háboruban megsebesült török harcosok részére eszközözendő segélygyűjtés végett, a budapesti tud. és műegyetemi ifjuság kibocsátott s 262 szám alatt **Évva Ilona** a kisassony, mint gyűjtő részére megküldött — városunkból adakoztak: Mezőssy Menyhértné, Vályi Istvánné, Bessenyei Gáborné, Liszy Edéné, Viczmány Ödöné, Rieder Engelbert, Koczok Lászlóné, Kovács Károlyné, Diószeghy Jánosné, Balogh Károlyné, Bernáth Elemérné, Schön Vilmosné, Grosz Arminné, Kornstein Róza, Schön Izidorné, Szöllössi Gyuláné, Békessy Ignáczné, Kenyeres Józsefné, Gallik Gézáné, Zubriczky Szilárdné, Wolfsgruberné, Deutsch Ferenccné, Klein Alfréd, Pintér Ferenccné, Szentgyörgyi Vilmos, Szentgyörgyi Józsefné, Zinner Henrik, Lövy Adolf, Szentgyörgyi Lajosné, Eperjessy Imre, Kossuth Gusztávné, Weinberger mérnök, Major Istvánné, Ganzler Teréz, Nyomárkay Kálmán, Boruth Elemérné, Évva Ilona, Boronkay György, Bydeskuthy Sándorné, Ambrózy

Sarolta, Hornyay Ferencz, Bydeskuthy Sándor, Reviczky Ilona, Évva Andrásné egy-egy forintot; Nyomárkay Károly, Füzesséry Sándor két-két frtot; egy névtelen 40 krt, tehát összesen: 49 frt. 40 krt, mely összeg az adakozók névsorával a segélygyűjtő bizottsághoz beküldetett.

A s.-a.-ujhelyi önkéntes tűzoltó-egylet által f. évi januárhó 20-án tartott táncvizsga jövedelmének kimutatása. Összes bevétel volt 295 frt 80 kr. Összes kiadás 224 frt 75 kr. Maradt tiszta jövedelem képen 71 frt 5 kr. Felölfizetéseket tettek: Gróf Wallis Gyuláné sz. Somogyi Ilona grófnő 20 frt, báró Vécsey Gyula 10 frt, Bettelheim Jakab 10 frt, Bydeskuthy Sándor 5 frt, Meczner Gyuláné urhölgy 5 frt, Meczner Gyula 4 frt, Dókus Gyula 4 frt, N. N. 3 frt 50 kr., Ambrózy Nándor 3 frt 50 kr., Hornyay Kálmán, Bessenyei Gábor, Bernáth Elemér, ifj. Farkas Lajos, Rosenberg Sámuel, Stuller Antal, Alexander D. Mór, Reichard Mór, Reichard Dávid, Reichard testvérek, Teich Ignác, Barna Ignác két-két forintot, Csizsár Gábor 1 frt 50 kr., Malárcsik György 1 frt 50 kr., Szöllössi Arthur 1 frt 50 kr., Mezőssy Menyhért, Armin Sándor, Keresztessy Lajos Dolozselek F., Fúzy Kálmán, Dr. Schön Vilmos egy-egy forintot; Geöcze Spillenbergszöfia urhölgy, Berger Fülöp, Ringelhan László, Nagy Béla, Mánik József, Dorna Károly, Kornstein Ignác, Betlenfalvy, Sztankó László, Nyomárkay Kálmán, Élert Gyula, Spilenbergszöfia, Sugár József, Rangbrecht ötven-ötven krajczárt; N. N. 30 kr., Runyay Sándor 30 krt; mely jótékony adományaikért fogadják a nemes lelkű felöl fizetők egyletünk meleg köszönetét. Hornyay Kálmán, egyleti titkár.

Mult csötörtökön d. u. 2 órakor tűzlarma riasztá meg a lakosságot, azonban csakhamar kiderült: hogy az egész nem volt más mint egy kéménynek a téli időben szokásos kiégetése. Hogy a vész jelezve volt, az derék dolog, mert éber örködsről tanuskodik, de az egyáltalában nincs rendén, hogy a kémények kiégetése minden előleges bejelentés nélkül történik. A köznyugalom érdekében, de más részt elővigyázat szempontjából is kell: hogy a rendőség hasonló eljárásnál jó előre értesíttessék és pedig a kéményseprők részéről.

A „Magyar király“ című szálloda alatt ismét megnyitott egy kávéház, ami különben nem nagy újság nálunk, hol a kávéházak úgy teremnek mint eső után a gomba, de azután buknak is egyremásra, ami nem is lehet másképpen, miután nem a közszükség hívja őket életre, de az oktan versengés, s a nyerészkedés könnyű módjának viszketege. Az ilyen szédelgésnek aztán a hasonnemű szilárdabb üzletek is kárát vallják s napról-napra csak tengődni kénytelenek. Egy nagyobb szabású, elelendő kényelemmel ellátott kávéházra Ujhelyben nagy szükség volna, s csodálkozunk is, hogy azt létesíteni még eddig nem akadt vállalkozó.

A nagymihályi és gálszécsi járásokban a sorozás befejeztetett. Nagymihályban kiállított az 1877-ki hadjutalék 113, a tavalyi hátrálék 9, a pótlék 3 s felölállított 1. Összesen 126 ujoncz. A kiszabott és hátrálékos 46 főnyi póttartalékra kiállított 13. A gálszécsi járásban kiállított a hadjutalék, mely a 11 főnyi többlet levonásával 77 volt, felölállított 1. Összesen 78 ujoncz. A régi tartozással együtt 67-re menő póttartalékra állított 33.

A nem hitelesített hordókat büntetés nélkül többé nem lehet behozni a városba, sem a vasutra feladni. — Egy legujabban megjelent miniszteri rendelet szigoruan meghagyja a fogyasztási adó, a vasuti, a vámszedő közegeknek és a pénzügyöröknek: hogy minden hitelesítetlen hordót lefoglaljanak. — Ajánljuk tehát ezt a nagy közönség s különösen olvasóink figyelmébe, nehogy hitelesítetlen hordókat használván kellemetlenséget s kárt szenvedjenek.

Kinevezés. Az 1876-ki XIV. t. cz. értelmében a közegészségi ügyek tudományos tárgyalása czéljából szervezett országos közegészségi tanács-hoz rendkívüli tagokul a belügyminiszter megének orvosai közül Chlyzer Kornél rendes és Lengyel Endre tiszteletbeli főorvosokat nevezte ki.

Nyilvános köszönet. Bodeczki Ede barátom, szegényebb sorsu növendékeim számára 250 db. iv papirt és 100 tollat volt szíves ajándékozni. — Engedje meg a tekintetes Szerkesztő ur, hogy e nemes tettet, becses lapjában köszönhessem meg a joltevőnek és azt mondhassam neki: „Fogadd a tauügy nevében hála jelölül forró kézzorításomat!“ Sátoralja-Ujhely, 1877. február 1. Vágó Gyula, ref. fitanó.

Nyilt kérelem! Zemplénvármegye területén lévő összes községi és körjegyzők még 1875. évi júliushó 11-én megállapítottak egy, a községi és körjegyzői nyugdíj intézetre vonatkozó alapszabályokat, melynek még 1876. évvel kellett volna életbe léptetni; minthogy azonban ezen ügyben ez

ideig, tehát egy és fél év óta vajmi kevés tétetett; alulírott több hivataltársam hozzáam intézett kérdése és sürgetései folytán, mint az értekezlet jegyzőkönyv vezetője, tisztelettel kérem 'fel' a tekintetes elnöklő megyei alispán urat, méltóztassék egy körrendeletben a megye községi és körjegyzőivel tudatni azt, valljon az 1871. évi XVIII. t. cz. 67. §. 5. bekezdése értelmében az 1875. évi júliushó 11-én meghozott szabályrendelet életbe léptette. — 1876. évtől kezdve vagy az megszűnt? Kérem S.-a.-Ujhely, 1877. évi februárhó 3-án. Teljes tisztelettel Kretovics Jóasef, a jegyzői értekezlet volt jegyzője.

Juhász Antal, megyénknek 1868-tól a törvény-székek rendezéseig közbecsülésben állt főjegyzője, szék mint nyugalmazott kir. ügyész Nyiregyháza, hozzászavazott után, májbjában meghalt. A családja részéről kiadott és szerkesztőségünkhöz beküldött gyászjelentés így szól: Özv. Juhász Antalné, szül. Szepsy Zsófia maga s gyermekei: Jenő, ennek neje: Kovács Etelka. — Béla, Ettele, Antal, Pál, Zoltán és György nevében bánatos szívvel jelenti hón szeretett felejtethetetlen férje atyjok és apósának: Fajkúrti Juhász Antal nyugalmazott kir. ügyésznek élte 62-ik, boldog házasságának 32-ik évében máj-sorvadás következtében, több havi súlyos szenvedés után, folyó hó 20-án, esti 9 órakor történt gyászos kimúltát. A megboldogult végtisztességetele helyben f. évi jan. 22-én d. u. 3 órakor a ref. templomban fog megtartatni; a földi maradványok pedig f. hó 24-én tétetnek a m.-iszépi családi sírboltba örök nyugalomra. Nyiregyháza, 1877. január 21-én. Kérdemelt béke a nemesnek hamvai felett.

A „Magyarország és a Nagyvilág“ 4. száma következő érdekes tartalommal jelent meg: Szöveg: Damjanics özvegye. — Az éji ör. Költ. (Malomhegyi István). — Eltévészett utak. Regény. (Vétes Arnold.) (III. folyt.) — Észak honából. — A budapesti népszínház tagjai. (b. a.) — Karczolatok Nilsson Krisztina hazájából. — Damjanics és Láhner honvédtábornokok sirja. — Keleti képek. — A török rendőség. — Fővárosi tárczalevél: A salon. (Porzó.) — Színházak (a—e.) — Ruthén dana. Költ. (Greguss Ágost.) Egy boldogtalan története. (Jack.) Regény. (Daudet Alfonz.) (III. folyt.) — Különfélék. — Sakkfeladvány. — Képretvény. — Szerkesztői üzenetek. — R a j z o k : Damjanics özvegye. — Észak honából: Izland ezer éves ünnepeinek emlékrája. Faroe szigeti halász. — A budapesti népszínház tagjai. Keleti képek. Montenegroiak által megcsontított török harcosok. Török ujonczok bevonulása Konstantinápolyba.

Megjelent Tábornok és Parsch kiadásában Budapesten „Kammerer-Polka“ Rosenzweig Vilmostól ára 50 kr. és „Kater-Induló“ Rohrbacher Károlytól ára 60 kr. Az első egy királyutczai chansonnette énekesnőnek, a másik a „Sawirt“-nek van ajánlva.

Csarnok.

Browning György felolvasása.

I z l a n d.

— Beküldve hozzánk a szerző által. —

Izland a dalok és mondák, a fagy és tűz birodalma.

A messze-messze fekvő északi szigeten, a modern civilizáció végpontján, oly irodalom támadt az izlandi köztársaság idejében, mely a maga nemében páratlan. Hagyományai a két E d d á b a n vannak letéve.

Izlandot két trónvesztett norvég király (Ingolfur és Leif) colonizálta, mikor a norvég birodalmat Harold Haarfager hatalmába kerítette. A bujdosó fejedelmek az izlandi coloniát 874-ben alapították.

A norvég kivándorlók átvitték uj szigethazájukba nyelvüket s nyelvükkel együtt mythológiájukat, nemzeti eszméiket, babonáikat és a dalok kiolthatlan szeretetét.

Az izlandi még most is rajjongva csügg a mult regés, dalos hagyományain; ha az ember végig utazza e kopár, nagyszerűen zord szigetet, nem talál kunyhót, honnan ki ne hangzanék a nemzeti dal mélabus, egyhangu dudolása. Hosszú téli estéken a család körbe ül, s mig az asszonyok fonnak, a gyermekek szönek, — a család fenhargon olvassa a régi-régi mondák nagyszerű tetteit. A gyermek még bölcsőjében megtanulja a regés dalokat, azokkal nő fel s mire férfi kort ér, Izland minden mondáját betéve tudja s hamisítlan adja át a hagyományokat a későbbi nemzedéknek. Izland a dalok hona, de nem modern értelemben. Ott a mondák és dalok mélyen összeforrvák a nemzet legbensőbb életével.

A 10-ik század előtt északi Európa nem ismerte a latin betűket.

A scandinávok runákban jegyezték föl dalait, durva sziklába vágják. Csak a 10-ik században honosult meg a latin írás s Izland 1150 körül írta először pergamenre dalait, mondáit. Izlandban a nemzeti élet a köztársaság alatt virágzott. Abban az időben, mikor Európa fölött még a babona és butaság felhője terjegett, mielőtt Dante hatalmas szelleme fölszabadította volna bilincseiből az emberi ésszt, Izlandnak már virágzó irodalma volt, s a szabad alkotmány áldásait élvezte. Az esküdszöveget, s a parlamenti intézményt mi angolok is az izlandiaktól vettük át.

Az izlandi irodalom legvirágzóbb korszaka a 11-ik századtól a 13-ig tartott, kezdődött Ari Frodival, az első izlandi történészszel, s véget ért Snorri Sturlusunnal és Olaf Hvítas-kalddal.

Az izlandi köztársaságot egy-két hatalmas család bukatta meg. Snorrit Reykholthban megölték s a szigetet 1264-ben Hákon Hákonsson norvég király kezére játszották.

A köztársaság bukásával az izlandiak dicsősége is elomlott, irodalma fokozatosan lesüllyedt. Skáldjajai örökre kipusztultak.

Izland 1000 körül vette föl a kereszténységet, de a nép szíve mélyén, sok századon át, megőrizte a pogányság emlékeit. Izland pogányságát a Niála, a legrégebb s legszebb izlandi saga-k egyike, örökítette meg. Az izlandi köztársaságot a katonai hierchia hozta létre, kevéssel Izland colonizációja után. Élén egy pap-katona állott, kit godinák neveztek.

Az ország törvényeit Ulfijót állította össze. Hatvan éves korában utazott Norvégiába, hogy tanulmányt tárgyalja tegye az ottani törvényeket s azokból vegye át azt, ami hazája igényeinek megfelel. 927-ben visszatért, nemzetgyűlést hívott össze, a sziget észak-nyugati részén, s e nemzetgyűlés ünnepélyesen kinyilvánította, hogy Ulfijót törvénykönyveit az ország magáévá teszi. Ugyanekkor az izlandi nemzet rendszeres köztársaságba állott, mely több századon át virágzott s fényes irodalmat teremtett. Az Eddák, a skandináv költészet e remekei a köztársaság alatt jöttek létre.

Az Edda szó jelentését többféleképpen magyarázzák. Legáltalánosabban azt az értelmezést fogadták el, hogy az Edda szó annyit jelent, mint a nyelvi, vagy a nyelv a nyja. (Oldemoder, Allmother). A skandináv tudósok, kik az északi classikus nyelv és irodalom tanulmányozásában újabb időben bámulatos haladást tettek, az Edda szót másképpen értelmezik. Szerintük az módót jelent (in the way and wanner of). Az izlandiak ó-kori énekeiben és mondáiban a jós nő (izlandi nyelven spákoná) fontos szerepet játszik; ebből némelyik azt következteti, hogy az Edda szó eredetileg jósnot jelentett volna, hasonlóan a görög Sybillához. Ebből folyólag az Eddák eredetét rajongó, ihlett jós nők szavaltára akarták vissza vezetni, de a kísérlet nem sikerült.

A régibb Edda képezi Izland legérdekesebb hagyatékát. Két kategóriába osztható, a hitregei és a hősi részre; az első a mindenség eredetét és rendeltetését tárgyalja, a másodikban az összes teuton világ kezdődő társadalmi van letéve.

A hős költemény részletei párhuzamosan fejlődnek a germán „Nebelungen“ monda eseményeivel.

Sokáig azt hitték, hogy az Eddák szerzője Saemundur Fródi; később kiderült, hogy nem lehet az, mert születése előtt 60 évvel már több részlete ismeretes volt Norvégiában. Végre megállapították, hogy Saemundur, utazva Németországban, ráakadt a régi scandináv hagyományokra s azokat Izlandba visszatérve, úgy dolgozta fel norvég versekben.

Az Eddák tartalmából itélve, bizvást kimondhatjuk, hogy részletei különböző időszakokból valók s különböző költők irták. Az Eddákból áradó északi szellem első pillanatra nem hat ránk oly varázsszal, mint a görög; de mennél mélyebben tanulmányozzuk, annál bájosabbá, megnyerőbbé válik, annál inkább kitűnik valódi szépsége.

A régi versek erélyes harmóniája szívet igéző; a legrégebbek a legbájosabbak. Az eredeti verseket rim nem ékíti, de az alliteráció s az assonantie annál hatalmasabb erőt kölcsönöz.

Az Eddák kevésben hasonlítanak Homér hőskölteményeihez, bár vannak aethetikusok, kik a rokonságot bámulják. Szerintem inkább csak különbség van köztük. A hellen epos tisztán hősköltemény, míg a scandináv eposban a lyrai elem csaknem tulnyomó. Tudva van, hogy Góthe,

ki az Eddákat tanulmányozta, így nyilatkozott rólok: „Wahrheit und Dichtung“ - jában: „Oly gyönyörűséget találtam bennük, melyhez hasonlót képzeletem hasztalan kutat.“

Az izlandi mondák (saga) történeti elbeszélések; rendkívül becses, részben hű leírást adnak Észak-Európa összes társadalmi és politikai életéről. A tudós Torfaeus számukat 187-re teszi; Müller, a „Saga-bibliothek“ szerzője 156-ra; de számukat tisztán meghatározni kerek lehetetlenség.

Az izlandi mondákat egyszerű, nyers, üde és hatalmas szellem lengi át; hű tükre a norvég jellemnek, mely borzadt a zsarnokságtól, szeretete a szabadságot, s házi körében a családi boldogságnak élt, de ha kellett, ott hagyta tűzhelyét, s tengeren, szárazon villogtatta hősi szabályját.

A sagák a Sturlanga korszakig nem költött, hanem valódi események leírásai voltak. A diadalmas köztársaság bukása után, midőn Izland a norvég király provincziája lett, a sagák is inkább a regék homályos birodalmába vonultak. Félig álom, félig valóság, — ez vált jellegükké; körülbelül mintái lehettek Walter Scottnak. A nagy Scott történeti regényei a sagák osztályából valók, azzal a különbséggel, hogy Scottnál a történeti elem alárendelt szerepet játszik, míg a sagákban éppen ez dominál.

Izland egészen el van zárva a világtól. Ennek köszönheti, hogy népe még most is olyan, mint volt a sagák idejében. A modern civilizáció nem hatolt hozzájuk. Nyelve csöppet sem ujult, változott el; ma mindenben olyan, mint 1000 év előtt.

Az izlandi mondákban meg van írva, mint kötötték ki Amerika partjain az izlandiak Columbus előtt ötszáz évvel. Columbus 1477-ben járt Izlandban; nekem megis mutatták a helyet, hol kikötött. Nem valószínű, hogy az izlandi hagyományok vezették Columbut, mikor a nagyszerű felfedező utra kiindult.

Az izlandi saga-irodalemnak eredetiségben nincs párja Európában, sőt nincs az összes világon. Más forrása nem volt, mint saját nemzetisége, mely az elbeszélő költészetet dús gazdag anyaggal látta el. Az izlandiak élete úgy telt el, hogy a költészetnek csak le kellett írni, a mit a valóság nyújtott. A nyár négy hónapját tengeren töltötték, gyors hajójuk keresztül-kasult szeltte az oceánt, kereskedtek, barátságos fejedelmi udvaroknál vígan mulatoztak, ellenséges partokon bátran szembe nétek a halállal, s a téli hónapokban megvonulva, tűzhelyük körül el-elbeszéltek a sok kalandot, mely utjokban felmerült. Izgatott, eseménydus költői életet éltek.

Az ókori izlandi mondák közül magasan kiválik a Niála, vagy Niálssaga, mely hű tükre az izlandiak hős korának. A monda színhelye Thingvellir, a sziget legclassikusabb földje, hol az izlandi parlament tartotta üléseit. Itt, Thingvellir síkján gyűlt össze az országgyűlés (mint Magyarországon a Rákos síkján) évenként egyszer, csaknem 1000 esztendeig megszakítás nélkül. (925—1970.)

A koppenhágai királyi könyvtár az izlandi mondák gazdag gyűjteményét bírja. — Itt őrzik az Edda legrégebb kiadását is. Sveinsson püspök 1643-ban egy avult pergament fedezett fel, mely alapos vizsgálat után az Edda legrégebb kiadásának bizonyult. Codex regiusnak nevezték, mert a fölfedező Sveinsson püspök III. Frigyes dán királynak ajándékozta, ki a koppenhági királyi könyvtár alapítója volt. Ez a codex regius körülbelül a 13-ik század második felében jöhetett létre.

Az újabb dán irodalomban érdekes mozgalom indult meg. Kezdi kimutatni az összefüggést, mely Shakespeare egy két tragoediája, s az ó-kori norvég iratok közt fenntorog. A tiszta norvég szellem leginkább Mackbethben mutatható ki; Learben sokszor előfordul s Hamletnek csaknem minden jelenetén előfordul, hogy az angol szellem sok erőt nyert az izlandiakkal való érintkezés folytán; megtanították eleinket szembeszállani az élet terheivel, s mindennél többre becsülni a szabadságot!

Az angol büszkeségei: Drake, Frobisher és Shakespeare, — skandináv származásúak.

Dal.

Tavaszkor nyil ki a virág...
Ha e kis lyányt nekem adnák! —
Szeret ugyan réges-régen;
De ennyivel be nem érem. —

Csók kell nekem, melynek hossza
— Vége nincs...
Hejj, a csóknál edesebb tán
S e m m i s i n c s ! !

Csókra, kedves, szaporára!
Minden tiznek száz az ára.
Mig ajkadat csókolgatom,
Drága gyöngyöm, azt gondolom:

Ha te egyszer feleségem
Leszesz majd:
Csók közt száll le ránk
Az alkony s ugy virad...

Farkas Bertalan.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

BORÚTH ELEMER.

Menetrend.

A magyar észak magyar-gácsor-
keleti és szági vasut
vonalain.

SZERENCs—M.-SZIGET.

Egyszersmind Debreczen, Királyháza, Munkács, Nyiregyház
(Ungvár felé.)

Szerencs (ebédlő) ind. 9 ó. 5 p. délelőtt 3 ó. 59 p. d. u.
} érk. 11 ó. — délelőtt 5 ó. 44 p. d. u.
S.-a.-Ujhely (eb.) ind. 11 ó. 30 p. délelőtt 6 ó. 30 p. este.
M.-sziget érk. 9 ó. 19 p. este 5 ó. 26 p. reg.

M.-SZIGET—SZERENCs

Debreczen, Királyháza, Munkács, Nyiregyháza, Ungvár felé.)

M.-sziget ind. 6 ó. 55 p. reg. 11 ó. 31 p. d. e.
} érk. 5 óra — délután 8 óra 30 p. reggel.
S.-a.-Ujhely (eb.) ind. 5 óra 45 p. d. u. 9 óra 48 p. délel.
Szerencs (ebédlő) érk. 5 óra 48 p. este 11 óra 2 p. d. e.

S.-A.-UJHELY—KASSA.

(Egysz. Homonna, Mező-Laboroz felé.)

S.-a.-Ujhely ind. 6 óra 9 p. este 8 ó. 57 p. reg.
} érk. 6 óra 45 perc este 9 óra 33 p. d. e.
L.-Mihályi (eb.) ind. 7 óra 15 perc este 9 óra 48 p. d. e.
Kassa érk. 9 ó. 44 p. este 12 ó. 13 p. d. u.

KASSA—S.-A.-UJHELY.

(Homonna, M.-Laboroz felé.)

Kassa [ebédlő] ind. 5 óra 11 p. reggel 1 óra 31 p. d. u.
} érk. 7 óra 40 p. reggel 4 óra 10 p. d. u.
L.-Mihályi [eb.] ind. 8 óra 20 p. reggel 4 óra 54 p. d. u.
S.-a.-Ujhely érk. 8 óra 56 p. reggel 5 óra 30 p. d. u.

HOMONNA—LEGENYE-MIHÁLYI.

Homonna	elindulás	4 óra 18 perc	reggel.
Órmező	"	4 " 48 "	"
Nátafalva [Megállóhely]	"	4 " 5 "	"
Nagyimihály	"	5 " 40 "	"
Bánócz	"	6 " 10 "	"
T.-Terebes-Gálszécs	"	6 " 48 "	"
Velejte [Megállóhely]	"	7 " 34 "	"
Legenye-Mihályi	érkezés	7 " 50 "	"
S.-a.-Ujhely	"	8 " 56 "	"
Budapest	"	6 " 50 "	este.
Szigeth	"	9 " 38 "	"
Kassa	"	12 " 22 "	délután

LEGENYE-MIHÁLYI—HOMONNA.

Budapest	elindulás	7 " 30 "	reggel.
Szigeth	"	7 " 14 "	"
Kassa	"	1 " 40 "	délután
S.-a.-Ujhely	"	6 " 20 "	este.
Legenye-Mihályi	"	7 " 30 "	"
Velejte [Megállóhely]	"	7 " 50 "	"
T.-Terebes-Gálszécs	"	8 " 44 "	"
Bánócz	"	9 " 22 "	"
Nagyimihály	"	10 " 4 "	"
Nátafalva [Megállóhely]	"	10 " 28 "	"
Órmező	"	10 " 52 "	"
Homonna	érkezés	11 " 19 "	éjszak

Hirdetmény.

Alírott járásszolgabíró részéről köz-
hírré tétetik, hogy Griegertsik Geizának a czékei
kőrgyűléséről lett lemondásával üresedésbe jött,
s 400 frt évi fizetéssel egybekötött ezen jegyzői
állomásnak ugyancsak választás utján betöltése
e f. évi februárhó 6-ik napjára tűzött ki Czéke
községében.

Miről a pályázni kívánók azon hozzáadással
értesítettek, hogy e részbeni kérvényeiket rend-
szeresen felszerelve f. évi februárhó 4-ik napjáig
hivatalomhoz mulhatatlanul bemutassák.

Kelt Sátoralja-Ujhelyt, 1877. január 18-án.

Héricz Márton,

járásszolgabíró.

Tk. 2649. szám.

1876.

Árverési hirdetmény.

A homonnai kir. járásbíró, mint telek-
könyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy
Csellej Hermina önkényes árverési kérvénye
folytán a tulajdonához tartozó morvai 140. 143.
145. 146. és 158. sz. telekjegyzőkönyvekben irt
tartozékaival együtt — 40907 frt 15 krra be-
csült ingatlan birtok az **1877. évi február 21-ik
napján délelőtti 9 órakor** mint első, és **1877.
évi márcziushó 27-ik napján** délelőtti 9 óra-
kor mint második határidőben Morva községéhez
tartozó Luskóczy pusztán megtartandó bírói ár-
verés útján eladatni fognak, hogy az árverés az
első határidőben csak becsáron felül, a másodikon
becsáron alul is megtartatni fog, hogy bánat-
pénzül a becsár 10%-ka teendő le, s a többi
árverési feltételek a telekkönyvi irodában, és az
árveréssel megbízott Dercsényi Kálmán homonnai
kir. közjegyzőnél megtekinthetők.

Felhivatnak azok, kik az árverésre kitűzött
javak iránt tulajdoni vagy más igényt, avagy
elsőbbségi jogokat érvényesíthetni vélnek, hogy
e részbeni kereseteiket e hirdetménynek a hiva-
talan lapban lett harmadik közzététele napjától
számítandó 15 nap alatt, habár külön értesítést
nem nyertek is, ezen kir. járásbíró, mint telek-
könyvi hatóságnál nyujtsák be, — különben
azok az árverés folyamatát nem gátolván, egyedül
a vételár feleslegére fognak utasíttatni.

Végül felszólíttatnak azon jelzálogos hite-
lezők, kik nem ezen kir. járásbíró székelyén
vagy annak közelében laknak, hogy a vételár fel-
osztása alkalmával leendő képviseltesők végett
helyben megbízottat rendeljenek, s annak nevét
és lakását az eladásig jelentsék be, ellenkező
esetben Kelemen Kálmán homonnai ügyvéd által,
mint hivatalból kinevezett ügygondnok által fog-
nak képviseltetni.

Kelt Homonnán a kir. járásbíró mint
telekkönyvi hatóságnál 1876. évi decemberhó
13-ik napján.

Bethlenfalvi sk.,

kir. aljársbíró.

Hirdetmény.

A sátoralja-ujhelyi takarékpénztár igazgató-
ságának hozott határozata folytán a kamat fize-
téssel késedelmes előleg kölcsönök zálog tárgyai:
arany, és ezüst ékszerek — evőeszközök az inté-
zeti alapszabályoknak 105. §. értelmében folyó
úvi februárhó 12-ik napján délutáni 2 órakor az
intézeti hivatalos helyiségben — Ó-hid utca
Dókus-ház — közárverésen elfognak adatni.

Kelt S.-a.-Ujhelyben 1878-ik év január 25.

Az igazgatóság.

Hirdetmény.

A „**sárospataki népbank** mint
szövetkezet“ évi rendes közgyűlése folyó 1877.
február 15-én reggeli 9 órakor lesz Sárospatakon
a városház nagytermében.

Tárgyai: Jelentés az 1876. üzletév ered-
ményéről. — Két igazgatósági és öt felügyelő-
bizottsági tag választása, — A módosított keze-
lési szabályok megerősítése.

Sárospatak 1877. január 20.

A népbank igazgatósága.

A sátoralja-ujhelyi Polgári ta-
karékpénztár és hitel-egylet t. cz. rész-
vényesei ezennel az 1877-ik év feb-
ruár 18-án délután 2 órakor Sátor-
alja-Ujhelyben, az intézet helyiségében
tartandó IV-ik rendes évi

KÖZGYŰLÉSRE

meghivatnak.

Tanácskozás tárgyai:

1. Az igazgatóság évi jelentése.
2. A felügyelő bizottság jelentése.
3. A lefolyt év tiszta jövedelmének fel-
osztása és az osztalék megállapítása.
4. Az intézeti tisztviselők biztosítéka.

Kelt S.-a.-Ujhelyben, 1877-ik év
januárhó 16-án.

Rátz Bertalan,

igazgató-elnök.

3-3.

Hirdetmény.

A zempléni megyei kereskedelmi-, ipar-, ter-
mény- és hitelbank részvényesei f. évi márcziushó
11-én Sátoralja-Ujhelyben a megyeház kis ter-
mében d. u. 2 és fél órakor tartandó

VII. rendes közgyűlésre

tisztelettel meghivatnak.

Tárgyak:

1. A közgyűlési elnök és jegyzőkönyv
hitelesítők megválasztása.
2. Az igazgatóságnak üzleti jelentése.
3. A felügyelő bizottság jelentése,
4. Az évi mérleg megállapítása és a nye-
remény felosztás iránti határozat; eset-
leg az igazgatóság felmentése.

Minden részvényes, ki akár személyesen, akár
meghatalmazott által a közgyűlésen részt venni
kíván, felkérjük: miként az alapszabályok 31. §-a
értelmében részvényeit a le nem járt szelvényekkel
együtt a közgyűlést megelőző napokban az igazga-
tóságnál elismervény mellet letéteményezni szí-
veskedjék.

Az igazgatóság.

A „Zemplén“ könyvnyomdája,
mely a legujabb metszetű be-
tűkkel van felszerelve;

az előrehaladt ízlésnek megfelelőleg
készít mindennemű nyomtatványt:

Látogató-jegyeket,
báli meghívókat stb.

szines alapnyomatokkal
vagy anélkül a legjutányosabb áron.

Vidéki megrendelések 24
óra alatt teljesítettek.